

पूयंमुख पु० जनमेयवर्षवत्ते दग्धनागभेदे भा० आ० ५७ अ० ।
 पूर्णयोग पु० बाहुबुधभेदे तत्प्रकारः भा० अ० २२ अ० उक्तो यथा
 “ततो नरशार्ङ्गो बाहुशरौ समीयतः । गीरो
 परमसहृदावन्तोऽन्वजयकाङ्क्षिणौ । करग्रहणपूर्वं तु
 कृत्वा पादाभिवन्दनम् । कक्षैः कक्षां विधुन्वानावास्तोऽतं
 तत्र चक्रतः । स्तब्धे दोभ्यां समाहत्य निहत्य च
 सङ्घर्षतः । अङ्गमङ्गैः समाश्लिष्य पुनरास्तावनं विभो ! ।
 चित्तहस्तादिकं कृत्वा कक्षावन्धं च चक्रतः । गल-
 गण्डाभिघातेन वस्त्रुलिङ्गेन चाग्निम् । बाहुपाशा-
 दिकं कृत्वा पादाहतविरावभौ । उरोहस्तं ततश्चक्रौ
 पूर्णकुम्भौ प्रयुज्य तु । करसंपीडनं कृत्वा गर्जनौ
 वारणाविव । नर्दनौ मेघसङ्घाशौ बाहुप्रहरणावभौ ।
 तथेनाह्वयमानौ तु सन्तोऽग्नौ जतवीक्षणौ । सिंहा-
 विव सुचक्रुः क्वावाजप्राज्ञप्रायुध्यतम् । अङ्गैः त्राङ्गं
 समापीद्य बाहुभ्यामुभयोरपि । आहत्य बाहुभिश्चाप
 उदरं च प्रचक्रतः । उभौ कक्षां सुपाशैः तु तथ्यन्तौ
 च विचिंतौ । अधोहस्तं सकण्ठे तुर्युरवि चा-
 क्षिपत् । सर्वातिक्रान्तमर्यादं पृष्ठभङ्गं च चक्रतः । स
 पूर्णमूर्धं बाहुभ्यां पूर्णकुम्भं प्रचक्रतः । तथपीडं
 यथाकामं पूर्णयोगं ससृष्टिकम् । एवमादीनि युद्धानि
 प्रकुर्वन्तौ परस्परम्” म० “कक्षैर्दोभूतैः कक्षां प्रकोठगतं
 रज्जुं धुन्वानौ यत्नं यत्नं कक्षे आस्तोऽतं चक्रतः बाहु-
 भूलास्तावनैनाङ्गदवस्त्ररज्जुं येन कम्पयन्तावित्यर्थः । शि-
 लहस्तादिकं हस्तस्यातिवेगेनाकुञ्चनप्रसारणोपसंभवात्वन
 सटीकरणानि चित्तहस्ताः । आदिपदात् पादस्याप्या-
 कुञ्चनादि । कक्षावन्धं परस्परकक्षायां हस्तौ कृत्वा
 बन्धनम् गले गण्डेन भावदेशेनाभिघातक्षेपेन पाषाण-
 शङ्खशङ्खत्वात्तयोरभिघातेन विस्फुलिङ्गोत्पत्त्याऽग्निं
 वज्रमिव ससृजतरित्वर्थः । बाहुपाशादिकं चरणपाश
 आदिशब्दार्थः । पादाभ्यामाहताः विराः स्नायवो याभ्या-
 न्तौ दृढप्रहारेण नाङ्गीर्यन्तमपि वेदनावन्तावित्यर्थः ।
 उरोहस्तसुरवि चपेटाप्रहारं पूर्णकुम्भौ पण्डिताङ्गुलि-
 भ्यां हस्ताभ्यां परस्परसः पीडनं पूर्णकुम्भः द्वित्वं पर-
 स्परं हावपि चक्रतरिति वक्तुम् । तलेन चपेटया, आ-
 दित्य जलुदेगे पृष्ठं कृत्वा बाहुभिर्वज्रभ्यां हावपि मिथ
 उदरमादाय प्रचक्रतः प्रचिलिपतः कृ विक्षेपेऽस्य रूपम् ।
 एवं कक्षां सुपाशैः च प्रचक्रतः । तथ्यन्तौ तल्लक्ष्म-
 नकरणं गालयद्वाच इत्यर्थः तदन्तौ । अधोहस्तसुरसा-

धस्ताद्वत्तं कृत्वा हस्ताभ्यामुदरमावेष्ट्य सकण्ठे सौरवि
 च कण्ठोऽसमीपे स्थानीवाक्षिपदास्ताक्षितवान् । पृ-
 ष्ठं भूमस्वन्नेन जातं भङ्गं पराभवं बाहुभ्यामुदरा-
 दीनि पीडने सम्पूर्णमूर्धम् नीलकण्ठः ।

पूर्णवैनाशिक पु० सर्ववैनाशिके सर्वशून्यत्ववादिनि योद्धभेदे
 सर्ववैनाशिकोऽप्यत्र ।

पूर्णहोम ।० पूर्णो होमः । पूर्णाहुतौ ।

पूर्णो स्त्री “नन्दा भद्रा जया रिक्ता पूर्णा प्रतिपदः क्रमात्”
 ज्यो० त० उक्ते पक्षयोः पञ्चमीदशमीपञ्चदशीरूपे तिथिभेदे

पूर्णाङ्गद पु० नामभेदे भा० आ० ५७ अ० ।

पूर्णानि(ल)क म० । वडांपनायाप्ते पूर्णपात्रे भेदि० पूर्ण-
 पात्रशब्दे दृश्यम् । [कारे विद्वद्भे च ।

पूर्णानन्द पु० पुण्ये आनन्दो यत् । १ परमेश्वरे २ तन्त्रप्रकरण-
 पूर्णाभिषेक पु० कर्म० । तन्त्रोक्ते कौलभिषेकभेदे ।

पूर्णायुस् पु० १ प्राधेये गन्धर्वभेदे भा० आ० ६५ अ० । पूर्णमायु-
 रस्य । २ यथायुष्मे कर्म० । ३ यतवर्षमिते जीवन्काले न० ।

पूर्णावतार पु० कर्म० । १ नृसिंहे २ रामे ३ श्रीकृष्णे च तेषां
 भगवतः संपूर्णावतारत्वात् तथात्वं सन्त्येष्टान्तु कलावतार-
 त्वम् । “पूर्णां नृसिंहो रामश्च श्वेतद्वीपविराड् विभुः ।
 परिपूर्णतमः कृष्णो वैकुण्ठे गोकुले स्वयम् । वैकुण्ठे
 कमलाकालो रूपभेदाश्चतुर्भुजः । गोकुले गोकुले
 राधाकालोऽयं द्विभुजः स्वयम्” ब्रह्मवैवर्तसं० १८ अ०
 उक्ते स्तेषां तथात्वम् ।

पूर्णाया स्त्री नदीभेदे भा० भी० ८ अ० ।

पूर्णाहुति स्त्री पूर्णा आहुतिः । होमसमाप्ते होम्याया-
 माहुतौ यत० ब्रा० २२ । १ ।

पूर्णं स्त्री पू-णिङ् । पूर्णौ पूर्णमा ।

पूर्णिका स्त्री नासांस्फिदीनामकखणे त्रिका० ।

पूर्णमा स्त्री पूर्णि पूर्त्तिं मिसीते मा-क । १ पूर्णमासः
 तिथौ मरीचेः कलायां पत्यां जाते शकन्याभेदे “माय्यां
 मरीचेस्तु कला सुप्रवे कर्दमात्मजा । कश्यपं पूर्णिकाश्चैव
 ययोरापूरितं जगत् । पूर्णिकाऽस्मृत विरजं विद्मगञ्ज
 परन्तप ! । भाग० ४।१।१२ तत्तिथिस्वरूपं द्वैपे खण्ड-
 भेदस्य कर्मभेदे पाश्चातादिकं च कालमा० न्यहृपि यथा ।

“तत्र शुक्लायां पञ्चदश्यां चन्द्रमण्डलं स्वकलाभिः सर्वा-
 त्मना पूर्यते सेयं मण्डलपरिपूर्तिः पूर्णमेत्यनेन नाम्ना
 ज्ञायते । तदुक्तं ब्रह्माण्डसत्सुपुराणयोः “कालक्षये
 व्यतिक्रान्ते दिवापूर्णौ परस्परम् । चन्द्रादित्यौ प-